

LUPATA

Apăre în fiecare zi de ieri.
Abonament: 1 an 24 col., 6 luni 12 col.,
3 luni 6 col. — Românii: 1 an 24 col.
Telefon Nr. 47-82

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserții după învoială.
Scrisori nerancate se refuză.

Raportul comisiei de imunitate și afacerea Vaida.

În ședința de ieri a parlamentului, și-a prezentat comisia de imunitate prin raportorul său Hédervári Lehel raportul în cauza vătămării imunității deputatului Vaida.

Acest raport este un act clasic un act de însemnătate istorică, care aruncă o lumină vie asupra stărilor triste din țara noastră și scoate pe deplin în relief decadența morală a vieții noastre publice.

Comisia de imunitate ne oferă o dovadă clasică despre incapacitatea morală și intelectuală a parlamentului nostru.

Iată un parlament, care nu e în stare să-și apere demnitatea sa, iată un parlament, care sancționează și justifică dreptul pumnului.

Nu insistăm asupra faptului, că comisia de imunitate abia după 7 luni află de lipsă să vină cu raportul său. Nu ne surprinde nici împrejurarea, că comisia de imunitate nu a putut erua pe eroii „națiunei“, cari au avut curajul să vatăme imunitatea colegului lor, dar nu au avut și naiv curajul să poarte și consecințele.

Nici vorbă, este foarte curios, că cineva să poată comite în plin parlament și în fața lumii o bravură așa de mare, — cum a fost scoaterea din dietă a deputatului Vaida, și totuși să rămână necunoscut, ca și când faptul ar fi întâmplat în codrul dela Bakony. Dar ce să-i faci? E chestie de gust, că eroismul să se ascundă sub masca anonimității și dacă cavalerismul maghiar admite o atare procedură, noi cu plăcere luăm aceasta la cunoștință.

Un lucru însă nu putem admite și anume că comisia de imunitate să justifice procedura necunoscuților eroi și să propună trecerea la ordine și pentru aceea, că faptul s'ar fi comis sub influința revoltei sufletești, care a cuprins pe necunoscuții eroi din cauza satisfacției insuficiente. Revolta sufletească poate fi considerată de împrejurare atenuantă, dară nici pe departe nu poate justifica o absolvire completă. Admițând acest principiu, toate insanitățile și fărădelegile ar fi scuzate, îndată ce să putea invoca oarecare

revoltă sufletească izvorită din motive patriotice — și când nu sunt oare revolte patriotice! Numai atât ar trebui necunoscuților eroi și imediat ar mai comite câteva bravuri. Nu, onorată comisie de imunitate, revolta sufletească nu e motiv pentru a trece la ordinea zilei asupra afacerii, rămâneți dvoastră pe lângă celălalt motiv, care vă face mai multă cinste și care se aplică față de toți criminalii, anume absolvirea în lipsă de dovezi suficiente.

În fine trebuie să protestăm și în contra tendinții vădite de-a prezenta pe deputatul Vaida, ca și când dânsul ar fi contrabandat în ziarul dietei poeziile de pricină fără ca de fapt să le fi citit.

Comisia de imunitate, care nu a fost în stare sau mai bine zis nu a voit să erueze pe făptuitorii scandalului, se crede competentă a constata, că dl Vaida nu a avut curajul să citească poeziile și că pe furis le-au introdus în ziarul dietei. Așadar comisia de imunitate în loc să se îngrijască de repararea imunității vătămate, voeste să compromită pe cel vătămat în dreptul său. Procedura comisiei este nu numai tendențioasă ci lipsită de ori-ce temei. Pentru restabilirea adevărului trebuie să relevăm faptul, ca în procesul disciplinar pornit în contra stenograforilor pentru introducerea poeziilor cetite de deputatul Vaida s'a constatat în mod neîndoios, ca Vajda de fapt a cetit poeziile. Cum vine așa dară comisiunea să constate un neadevăr numai și numai pentru a-l putea discredita pe Vaida. Din celea expuse e clar, că comisiunea de imunitate a intenționat două lucruri și anume să facă scăpați pe eroii „națiunei“ și să atace reputațiunea lui Vaida.

Primul lucru ia și succes comisiei, al doilea însă nu, pentru-că în loc de a discredita pe Vajda, comisiunea s'a blamat ea pe sine și a făcut de rușinea lumii parlamentarismul maghiar.

Iar noi ne mulțumim deocamdată și cu atâta și le dorim din inimă compatrioților să meargă pe calea apucată tot înainte pentru-că: Non sic itur ad astra.

Minciuni cu .coarne. Obstrucția croată dă mult de gândit atât cercurilor conducătoare, care nu o pot zdrobi cu una cu două cât și jurnalistică. Natural, că ici-colea îi neliniștește și stafia obstrucției naționaliste, care sprijinind și pe cea a croaților le-ar pune bețe în roate de-a binele.

Astfel hiperșovinistul „Pesti Hirlap“, care mai mult își dă osteneală de a pleda pe lângă un sufragiu universal legat de cunoștința limbii maghiare, are informația, că Românii vor observa o atitudine mai liniștită în parlament fiindcă nici mai mult, nici mai puțin, ci chiar deputatul Beiușului Vasile Lucaci e interesat în cauză, care materialicește ar fi foarte scăpatat (!) și despre care mai știe să spună patrioții dela „P. H.“ și că ar aspira la scaunul episcopesc.

Câtă răutate la mijloc! Până când să mai tot spunem urbi et orbi, că ai noștri nu pentru favoruri și căpătuiți personale luptă? „Pesti Hirlap“ judecă după-cum îi știe pe ai lor.

Douăzeci deputați patruzecișioptiști în frunte cu Thaly Kálmán au trimis lui Kossuth o scrisoare, asigurându-l, că nu vor ieși din partid. Numai douăzeci?

Justh -- Samsarul Croaților. Paralel cu criza din presidiul Camerei președinție Justh s'a pomenit în centrul și unei alte acțiuni primind să se facă Samsarul împăciitor între Croați și coaliție. Dorința Croaților de a trata prin Justh cu coaliția a comunicat-o lui Justh Dr. Medakovici. Justh a acceptat numai decât. Luni și Marți au avut loc unele pourparlers-uri. Lui „Pester Lloyd“ i-se pare, de altfel, că în coaliție se cultivă nădejdi prea exagerate față cu aceste pourparlers-uri.

În ședința de Luni, în urma tratativelor cu Justh și mai ales în urma dorinței exprimate din partea acestuia, Croații n'au mai suferit incidente personale și chestii de regulament, au renunțat deci la aceste modalități proprii unei obstrucții tehnice, mulțumindu-se să ducă înainte obstrucția, deocamdată prin discuții în merit. Scopul tratativelor în cari a intrat Justh a fi împăciuirea cu Croații, după-cum țânta coaliției ar fi înfrângerea obstrucției.

Punctul de vedere al lui Justh este: 1. Contraversile cu Croații să se dezbate în comisiunea regnicolară. 2. O persoană competentă din parte maghiară va avea să facă în privința aceasta declarații în parlament.

Obstrucția croată. Ca și ieri, numai discursuri croate. Se zice că nu-

mai o săptămână va mai ține starea aceasta, apoi se va face ceva.

Planul cel mai nou e: să se închidă sesiunea parlamentară, să se convoce sesiune nouă a treia zi, care să țină ședință în permanență, fără întrerupere, până se va vota atât tariful vamal cât și transacțiunea. Ședințe permanente: și ziua și noaptea, până vor slăbi croații. Președinții s'ar perânda, deputații coaliționiști deasemenea, iar croații...

La ședința de astăzi, dintre deputații români au fost de față dnii: dr. Vasile Lucaciu, dr. Aurel Vlad și dr. Șt. C. Pop.

— **Încă doi.** Azi 19 Nov. st. n., au eșit din partidul kossuthist Babocsay Sándor și Csépany Géza.

Repășirea au făcut-o cunoscută partidului prin o epistolă pe care au trimis-o președintelui partidului independist Kossuth F.

ROMÂNIA.

Proiectele agrare.

București, 3/XI 1907.

Partidul liberal a venit la putere în momentul când focul răsbunării și dorinței de un trai mai bun, purtat ca și de un vânt năprasnic, încinsese întreaga Muntenie.

Noul guvern puse mâna pe frânele țării luând două angajamente: 1) de a stânge focul ce compromitea și primejduia țara, și 2) de a introduce reformele promise de rege.

Prima datorie și-a împlinit-o la timp, stângând focul în sângele răsculaților; dar termenul datoriei celei mari și grele se apropia și el, fără ca să transpire ceva despre modul de achitare. Îndoiala cuprinsese inimile multora, și chiar când se credea mai puțin în introducerea reformelor, guvernul ne surprinde cu o serie întregă de proiecte, în fruntea cărora era cel pentru învoeli agricole.

La 22 Octombrie, comisiunea parlamentară aleasă pentru studiarea reformelor agrare se și întrunește și începe discuția a-

supra proiectelor prezintate de guvern. De atunci preocuparea zilnică să învârtă în jurul acestor proiecte.

Opoziția conservatoare — cu excepția d-lui Disescu — nu a luat parte la ședințele comisiunii parlamentare, dar în schimb prin presă a dus o campanie aprigă. Lupta conservatorilor în potriiva proiectelor guvernului liberal e firească, nimeni nu poate cere ca un întreg partid de guvernământ să primească cu brațele deschise niște proiecte, cari sunt în contradicție cu principiile și cu interesele sale de partid. Ne justificată mi-se pare însă ieșirea unor liberali — membri și ne membri ai comisiunii — contra proiectelor guvernului. Esaminând însă cât de cât formațiunea partidelor noastre, îți explici și aceasta. Cele două partide nici până azi nu sunt pe deplin cristalizate; găsești oameni fără principii în ambele partide, și alătura de aceștia găsești liberali cu mentalitatea archi-conservatoare, cât și conservatori croiți după tipul și asemănarea liberalilor. Să crede că legile agrare vor avea dorul de a clasifica situația politică a multora.

Fără îndoială multe dispozițiuni din proiectele agrare ale guvernului nu sunt desăvârșite, și multe dispozițiuni bune pot fi compromise de persoanele cărora legea le încredințează paza și executarea lor, după cum au fost compromise și până acuma alte legi bune.

La tot cazul învinuirea de anticonstituționale mi-se pare mai puțin serioasă, căci chiar unele dispozițiuni or fi într-o adevăr anticonstituționale, dacă ar lovi într-o adevăr în unele drepturi garantate de Constituție, totuș eu cred că glasul constituțiunii trebuie să amuțească în fața primejdiei ce amenință temelia țării.

* * *

În mijlocul discuțiunii proiectelor liberale s'a serbat desvălirea monumentului lui Lascar Catargi. Această ocazie era așteptată de mulți, crezându-se că dl Petre Carp, șeful conservatorilor se va servi de ea și «va avisa» conform promisiunii sale.

Dl Carp într-o adevăr a și avizat anunțând și D-sa o serie de proiecte. Proiectele au fost anunțate, dar nu și discutate și până azi au fost publicate numai unele. Un lucru e cert că proiectele d-lui Carp n'au mulțumit pe toți partizanii D-sale. Fără să pot da crezământ veștilor lățite de gazetele liberale cari, uitând de neînțelegerile ce e-

sistă și în căsnicia lor, anunță desfacerea fusiunii conservatoare, totuși cred că inoierile acestea, ce sunt la ordinea zilei și cari inevitabil trebuie să se facă, vor contribui la cristalizarea partidelor noastre.

Așa dar până acum avem două proiecte asupra învoielor agricole: unul al guvernului liberal care deja a trecut prin comisiunea parlamentară și proiectul d-lui P. Carp, care urmează să fie discutat de comitetul executiv al partidului conservator. Proiectul liberalilor după ce enumără învoielile agricole trece la arendarea de pământ, care nu poate fi decât sau numai în bani sau numai în dijmă. Proiectele oprește dijma la târla, adică obligațiunea țăranului de a lucra, pentru o porțiune de pământ, o altă întindere de pământ în folosul proprietarului. Proiectele d-lui Carp din contra permite și dijma la târla, dar această învoială nu se bucură de avantajile legii învoielilor și execuțiunea se va regula conform dreptului comun.

Proiectul liberal prevede ca dijmuitul să se facă la zece zile după secerat sau cules, cel al d-lui Carp cere să se facă până în zece zile după cules sau secerat.

Una din dispozițiile proiectului liberal, care au provocat mai multă critică este și cea referitoare la creierea islazurilor pășunelor comunale. Proiectul prevede că fiecare comună să-și aibă pășunea sa, care se va cumpăra prin bună învoială dela proprietar, în localitățile unde nu s'a putut cumpăra prin bună învoială, proprietarul va fi obligat să învoiască la pășune vitele oamenilor de pe moșia sa, cu prețul stabilit de o comisiune regională; iar proprietarul care nu ar voi să dea pășune vitelor nici nu ar vinde loc pentru pășune acela va plăti un impozit fonciar de 15% asupra întregii moșii.

Această dispoziție lipsește din proiectul d-lui Carp fiind socotite ca o dispoziție anticonstituțională.

Altă dispoziție care provoacă nemulțumirea proprietarilor și care chiar în sânul comisiunii a fost viu discutată, este cea referitor la dijme și minimul de preț al muncii. Această dispoziție e introdusă în favorul țăranului spre al ferii de exploatarea proprietarilor.

Și proiectul d-lui P. Carp se are în vedere soarta țăranilor și spre a'i ferii de o exploatare el prevede că avansurile date de cultivator asupra muncii agricole sunt nule, dar în schimb muncitorul va putea cere

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

La gura sobei.

Schiță.

Ațipise ziua de-abinele, încât să te fi pus cu toate bățile razelor lunei pe ea, n'o mai puteai deștepta din amorțială. Soarele și-a tras încet încet coada de lumină din înghețul adus de vânturi de cătră miază noapte și văzduhul să cernea tot mai închis, cuprins parcă de-o volbură de praf de cărbune din ce în ce mai deasă.

Pe ici pe colo să aprindea câte-o feres-truică cât pumnul la lumina opaițului, ori la bobotaia din sobă, ale cărei limbi de flăcări șerpuiau printre crozna de lemne împinsă cu nădejde de câte un moș ori de câte o babă friguroasă. Vântul bătea cu aripele lui reci în ferestre și în ușă, de să scutura zăvorul, ori sufla câte-o undă minioasă pe horneață în jos, sperind fumul, ce năvălia cu frică în odaie, dar se întorcea ars de schintei, ori înspăimântat de flacăra ce râdea cu hohot în urmă-i și-o lua razna pe câmp, pe hule încolo cătră pădure unde nu-i se puneau în cale nimenea, ci se trăgea di-

naintea lui ori ce vietate prin scorburi și prin găuri.

Badea Dumitru s'a așezat pe cojoacă în gura sobei, de unde nici cu slujbe nu-l poți mișca, până colo cătră miez de noapte, când răzbit de căldură până în măduva oaselor și copt pe toate părțile să dă în dăra somnului.

Cu coada pipei întoarsă în gură și îndesată bine la măsea și freca din când în când ghenunchii și coatele pline de soldină, căsca câte-o căscătură, de i se descleștau oasele capului, i-și primenea băgăul, punindu-l pe cel vechiu la uscătoare pe buza sobei și căsnindu-se să scormonească încă de o gură, lovia pipa de palmă și-o scobeau mereu cu sulhacul.

— „Vremuri ca în cătănie ba“, ofta badea Dumitru, când vedea că cu toată cazna, deabia a strâns un grunț de scrum, pe care-l frământa cu scuipat în palmă și-l vira cu grijă la rădăcina vrunei măsele stricate ca să-i poată simți mai bine gustul.

„Ce tăbac pe dealurile praisului cu foile cât palma, ce horincă pela Măilan, de te ardea la inimă dintr'o picătură, și bani nu jucărie! Aci rozi toată ziulica la țeghea asta

și bei cătranul Pupanului, nu mai vorbesc de bani, că nici nu știu de-s rotogoli, ori cum dracu-s!“

Și inima lui Badea Dumitru să umplea de duioșie, când se gândea la vremurile de demult mai bune, mai bogate pline de o lume mai văratică, iar nu ca astăzi răutăcioasă, vicleană și rămnind și la un băț de aprinjoară.

„De m'ar întinde odată aci“ rosti bătrânul pironindu-și o clipă ochii pe lutul din mijlocul odaiei, „că m'am săturat până în gât, zău că m'am săturat“.

De când se lăsase frigul, viața lui badea Dumitru era un chin. Ii era pustie inima și închisă, ca și pustiul, ce a împresurat cuprinsul, cu ogoarale, cu dumbrăvile altădată așa de vesele și cu satul ăsta posomorât și îngropat într'o liniște de mormânt.

Ii mai murise și nevasta, cu care nu era sfântă zi lăsată dela Dumnezeu să nu se sfădească, cum să sfădește tot omul, care-i numai o țără om, cu muierea lui, care-i numai o țără muier.

Dar care muier nu-i rea, trebuie numai să știi, cum s'o iei, c'apoi toate-s bune.

Muierea e ca o buruiană de leac, de-o

dela Băncile Populare un avans de 50% asupra valorii contractului de muncă, de asemenea prevede că cultivatorul va trebui să plătească prețul muncii în monedă și că nu va putea face nici o reținere asupra salariului.

Ambele proiecte grijesc ca măsurătoarea pământurilor date țăranilor în arendă sau bani să fie justă; ca hrana să fie mulțumitoare, ca procedura să fie cât se poate de repede.

De o camdată proiectul liberalilor are toate șansele de a deveni lege, și va ajunge în forma în care a eșit dela comisia parlamentară, căci guvernul nu vrea să audă de modificări și ciuntiri.

Proiectul d-lui P. Carp, va trece, nu va trece prin discuția comitetului, dar soarta «la dosar», îi este asigurată cel puțin până când liberalii vor bine voi a preda — cu regret — frânele guvernării.

Slănescu.

Discursul de deschidere

rostit la adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de d-l Virgil Onișu, vicepreședintele Societății.

(Sfârșit.)

Fără de a-și da samă de înțelesul complet și larg al acestei devize, fără a-i aprofunda toate arcanele — (ei peste tot nu aprofundau nimic, căci aprofundarea este mama decepției și pentru decepții nu era loc în sufletul lor) — deviza aceasta se cristaliza în sufletul lor, în voința tare de a afirma drepturile limbei românești în viața culturală a Românilor. «Românismul» lor se traducea perfect în vorba de-atunci: «vorbiți, scrieți românește, pentru Dumnezeu!» Alți afirma «Românismul» înseamnă: să vorbești și să scrii românește. Orice scriere nouă românească era un triumf al lor și un moment de fericire pentru public. Fondul, forma nu se căuta... Publicul trebuia cucerit pentru dragostea limbei și scriitorii puțin, buni, răi, cum erau, nu trebuiau descurajați în avântul lor românesc prin critici fără rost.

Acest val de însuflețire pentru afirmarea limbei românești i-a pus și lui Iosif Vulcan condeiul în mână, pe care l-a purtat aproape 50 de ani cu drag, cu entuziasm și cu cinste. După câteva încercări

mânânci î-ți vin ameteți și cazii în leșin, dar pune-o pe rană și să vezi că te vindecă.

Acum dacă a murit, ce să-i mai faci, să-i zici Dzeu s'o ierte și pace bună, că dela groapă n'o mai poți întoarce, dar alături de ea bătrânul și-a îngropat și liniștea sufletului și a vieții câtă o mai avea-o.

Și cum sta așa dus pe gânduri îi să părea că ceasurile alea de ceartă și de cutremur, când bătrâna să repezia cu pumnii încheștați asupra capului lui, să-l răpuie, sunt nește visări plăcute, la care ar dori iarăș să se întoarcă, dacă s'ar mai putea.

Singurătatea asta îi băga groaza în inimă, de aceea când venia seara să îmbulzia în gura sobei și asculta, cum vâlvătăile flăcărei îi șopteau parcă întreaga poveste a vremilor de odinioară.

În farmecul acestei povești badea Dumitru ațipia, iar somnul îi legăna capul, apropiindu-i încet încet barba de florile roșii ale pieptarului și ridicându-l iarăș dintr'o smâncitură în sus.

Și iar ș'apleca capul și iar să ridica.

Moșăia!

(Urmează.)

George Stoica.

juvenile el pășeste în publicitate ca colaboratorul prim al revistei beletristice «Aurora Română» între anii 1863—1865 în Pesta. La 1865 numele tânărului Iosif Vulcan era deja bine cunoscut între puținii cetitori și cetitoare din patria noastră. El simte destulă putere, ca cu sprijinul moral al fruntașilor de-atunci, între cari era și marele Gheorghe Barițiu, să înființeze în Pesta o revistă a sa. Astfel apărură la 1865 «Familia» lui Vulcan, două nume, cari de fapt, numai la gura mormântului s'au desfăcut de oală.

«Familia» redactată la început în Pesta, apoi la Oradea-Mare, scrisă și mai rău, și mai bine românește, după cum se putea pe atunci, a fost, Domnilor și Doamnelor, mult timp fanfara românismului îndeosebi în părțile ungurene. Erau ținuturi întregi, pentru cari «Familia» era singura foaie românească cunoscută și citită. O adevărată revistă pentru familiile intelectualilor noștri după vremuri, oameni cu puține pretenții și cu o nesfârșită bunăvoință și indulgență, ea a îndeplinit în primele două decenii ale vieții ei rodnice o misiune și a satisfăcut unei necesități obștești. «Familia» era cu bucurie așteptată în casele părinților noștri, căci în ea toți își găseau ceva ce-i interesa. «Familia» aducea romane, nuvele, schițe originale și traduceri, articuli în chestii culturale și literare, poezii, știri din toată lumea și îndeosebi de pela noi, schițe ușoare de interes actual, până și ghicitori — în sfârșit nu era număr, care să nu aducă câte ceva pentru fiecare suflet din casă. În privința aceasta «Familia» lui Vulcan, deși întrecută în calitate, — ca varietăți și ca interes multilateral, a rămas singură între revistele noastre. Iosif Vulcan, un bun cunoscător al publicului nostru și al preocupărilor sale, a știut să țină viu interesul publicului cetitor dând «suum cuique». Și dacă socotim faptul, că «Familia» lui Vulcan a fost prima revistă la noi, care a știut să întrunească într'o armonioasă conlucrare pe scriitorii români din toate țările locuite de neamul nostru răzleț, meritele lui Vulcan se deslușesc și mai mult.

Dar Vulcan, d-lor și doamnelor, este cel dintâiu, care în sărăcia de instituții culturale la noi, simte înaintea altora lipsa unui factor de cultură de prima ordine, lipsa teatrului național. Un teatru românesc, cu actori români, cari să-ți vorbească în graiul dulce al neamului, să-ți înfățișeze tipurile mărețe din trecut și momentele hazlii din prezent, cari să propage cântecul românesc și dansurile naționale, iată idealul lui Vulcan, ideal, pe care din individual al său el l-a făcut obștesc la noi. Acest ideal, azi al tuturor, el l-a conceput, el l-a urmărit o viață întreagă și după o stăruință fără șovăire de aproape 4 decenii el l-a adus așa de aproape de realizare.

Pentru acest teatru național al visurilor sale din tinerețe a scris el piesele sale dramatice, aproape singurele în literatura română din patria noastră, pentru acest teatru național a înființat el, căci a lui a fost ideea, a lui a fost inițiativa — această Societate, care-și ține azi, văduvită, adunarea sa generală.

Iosif Vulcan a fost apostolul teatrului românesc în patria noastră. Imi dau sama, d-nilor și doamnelor, de înțelesul complet al acestui cuvânt. Meritele lui Vulcan pe acest teren sunt așa de mari, încât orice superlativ m'ar apropia numai de adevăr, fără însă de-a fi echivalent cu realitatea. Azi, când mulțămită sfârșirilor lui supraomenești, însuflețirii lui fără de margini și stăruinții care nu cunoștea zăgazuri, această societate urzită din puterea «cuvîntului» său, are o avere de peste 400.000 de coroane, repet, azi încă, cu toată forța ce o reprezintă chiar și pentru cei slabi în credință această bogăție bănească, — Societatea noastră trebuie să spargă zilnic ghiața nepăsării și a scepticismului, —

azi încă ea trebuie să cerșitoreaască din oraș în oraș, până să găsească pe scurte 2 zile un adăpost de iubire frățească pentru adunările ei generale, câte una pe an.

Greutățile ce le întâmpinăm azi, când suntem trecuți peste mănecul începutului, când avem o bază sigură de muncă, un drum bine stabilit de înaintare și mijloace însemnate de acțiune, — ne fac să înțelegem greutatea, cu cari s'au luptat decenii întregi Iosif Vulcan, care timp îndelungat a fost singur în stăruință și glasul lui — soarte de apostol — se perde în pustie de atâtea-ori!

Noi știm, d-lor, că dacă nu ar fi fost Iosif Vulcan, azi nu era nici Societatea pentru fond de teatru român, azi nu am avea peste 400.000 de coroane în slujba culturii neamului nostru și azi nu ar răsuna glasul dulce al mamei noastre pe sutele de scene de diletanți și la reprezentațiile artiștilor noștri crescuți din bănișorii de el adunați!

Cinstită fie pomenirea numelui lui și pildă viii să rămână faptele lui urmașilor din neam în neam, iar noi cei cari ținem la idealul lui și al nostru al tuturor: teatrul românesc; să ridicăm în sufletele noastre un monument de pietate și de recunoștință lui Iosif Vulcan, apostolul teatrului românesc din patria noastră!

După acest mic tribut de recunoștință și de venerațiune, ce dator am fost să aduc umbrei neuitatului nostru Preșident, d-lor și doamnelor, salutându-vă din inimă, declar adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de deschisă!

Imunitatea deputatului Alexandru Vaida.

Hédervári Lehel, referentul comisiei de imunitate, a înaintat Luni în 18 l. c. raportul comisiei în chestia imunității dlui Vaida. Raportul are următorul cuprins:

Raport despre ședința comisiei de imunitate, ținută în cauza violării imunității deputatului A. Vaida.

În ședința camerei din 9 Apr. 1907 președintele Justh a raportat că în conformitate cu ziarul camerei, s'a strecurat în cadrul vorbirii lui Vaida o poezie, care vatămă în mod brutal demnitatea parlamentului și conștiința națională. A mai anunțat că a pornit cercetare pentru a descoperi în ce chip s'au strecurat strofele incriminate în ziarul camerei și a eșit la iveală, că dintre notarii camerei nici unul nu a auzit cetirea lor, ci acelea au ofst introduse ulterior în notițele stenografice la dorința deputatului Alexandru Vaida.

A mai constatat că la întrebarea stenografului, dacă într'adevăr s'au cetit, amintitul deputat a răspuns afirmativ și astfel președintele a transpus afașerea — pentru a se corege în sensul acesta — comisiei censurătoare.

Tot-odată președintele a întrebat camera, nu cumva dorește, ca pe baza §-lui 221 al regulamentului camerei să-i exprime dojană protocolară rezervându-i-se lui Vaida dreptul de a se desvinovăți înainte de a se decide într'un sens sau altul. În ședința 11 Aprilie 1907, A. Vaida și-a cerut scuze dela Cameră. Camera însă n'a aflat îndestulătoare satisfacția, hotărând să i-se exprime dojană protocolară.

În 10 Iulie 1907 deputatul Iuliu Maniu a anunțat violarea imunității spunând, că Alexandru Vaida în ședința din 7 Iunie a fost împiedicat în exercicierea drepturilor sale de deputat. După cum a spus Maniu, Horváth József deputatul din Nagy-Vázsony i-a strigat lui Vaida: «nemernicul acesta trebuie dat afară», și a mai spus că până ce Vaida se află în cameră, debaterile nu se mai pot ține. Somogyi Aladár a năvălit spre Vaida cu scop de a-l împedeca în exercicierea drepturilor sale de deputat și

— I sili să părăsească sala. În aceasta pornire pe Somogyi Aladár numai soții de principii ai lui Vaida l-au împiedecat.

Szentiványi Árpád, Hentaller Lajos, Horváth Gyula și Markos Gyula împreună cu mulți deputați independenți au năvălit spre Vaida silindu-l să-și părăsească locul și să se depărteze din sala de ședințe.

Ráth Endre l-a prins de mână pe Vaida provocându-l să se depărteze, fiind sprijinit în aceasta și de câțra alți deputați.

Deputatul și majordomul Leszkay Gyula nu i-a făcut posibilă exercicierea drepturilor sale de deputat ci au dat numai avizul, ca să nu-l lovească!

Camera a transpus această anunțare comisiei de imunitate care în ședința ținută în 2 Iulie și apoi continuative în 21 Iulie 1907 a discutat cu de a mănuntul casurile de vătămare a imunității ascultând fasionările deputaților Juszh Gyula, Hentaller Lajos, Szentiványi Árpád, Markos Gyula, Leszkay Gyula, Horváth Gyula, Iuliu Maniu, Coriolan Brediceanu, Teodor Mihali, Ioan Suciu, Aurel Vlad, Horváth József, Somogyi Aladár, Muzsa Gyula, Rath Endre și Kóbor Dezső.

Pe baza fasiunilor d-lui Maniu și a celorlalți deputați s'a constatat:

Că pe deputatul Alexandru Vaida nu l-a vătămat, prin faptă, că față de deputatul Alexandru Vaida nimeni nu a întrebuintat forța fizică pentru a-l constrânge să părăsească sala;

s'a constatat însă că mai mulți deputați s'au apropiat de Vaida, unii dintre aceștia amenințându-l, dar soții săi de principii formaseră până atunci în jurul lui un brâu de apărare. S'a putut constata că amenințările și apropierea amenințătoare a deputaților au influențat cu forță fizică asupra lui Vaida (sic), care sub influința intensă a acestora și ascultând și de îndemnul tovarășilor săi de principii, a fost silit să se depărteze din sală și din parlament.

S'a mai constatat, că revolta sufletească și punțarea amenințătoare l-au îndemnat pe Vaida să se depărteze, însă că cine a luat parte și în ce măsură, aceasta din datele investigațiunii în mod concret nu s'a putut stabili.

Faptul însă, că deputatul A. Vaida fără voia s'a sub influința ținutei amenințătoare și pășirii agresive a unei părți dintre deputați a fost silit a părăsi sala, dovedește fără îndoială, că a fost restrâns în exercicierea datorințelor și drepturilor sale de legislator, ceea-ce iarăși denotă o vătămare evidentă a dreptului de imunitate.

Orice fapt de natura aceasta, fie că obvine în cameră, fie că obvine afară de cameră, în ședință sau în afară de ședință și are de scop și ca rezultat împiedecarea și mărginirea exerciciării dreptului de legiuitor, vătămă dreptul de imunitate și periclitează suveranitatea și manifestarea voinței parlamentare.

Deputatul își manifestează voința prin votare și luând parte la discuție. În ce privește manifestarea voinței în parlament, fiecare dintre deputați are acelaș drept. Dacă vre-unul dintre deputați este împiedecat a-și manifesta voința și a-și exercia dreptul de deputat, atunci lucrul acela este de interes pentru întreaga Cameră.

Libertatea legislațiunii este asigurată prin libertatea factorilor ei.

Dreptul de imunitate asigură independența activității parlamentului nu numai față de puterea statului și față de organele ei, ci și față de ori-și-ce fel de atacuri, fie acelea din partea privaților, sau chiar și din partea altor deputați, cari atacuri ar forma vre-o piedică pentru libertatea legislațiunii.

Fundamentul dreptului de imunitate este suveranitatea fundamentului, care deși în întregime este un drept public și nici decum un drept individual al deputatului, dar deputatului «ipso iure» în calitate de membru al legislației trebuie să-i fie asigurată libertatea și independența, precum și libera exerciciere a activității sale legislative.

Fie-care membru al legislației are dreptul de a lucra liber între marginile impuse de regulamentul Camerei; dreptul de a lua parte la discuție și libertatea cuvântului nu îl hotărăsc singuratici deputați, ci Camera întreagă prin regulamentul edat de ea însăși.

Nu au drept așadar nici singuratici, nici grupuri de deputați de a împiedica fie prin amenințări, sau prin forță pe vre-un membru al legislației în libera exerciciere a dreptului său. Această vătămare a dreptului de imunitate este o chestiune, care interesează întreg parlamentul.

Deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a greșit însă împotriva ordinii parlamentului, inducând în ziarul Camerei un astfel de text, care nici nu a fost cetit în Cameră, ocolind controlul președintelui și Camerei; dar mai grav a păcătuit prin faptul, că versurile amintite nu sunt altceva, de cât o agitație vădită în potriiva ideii de stat maghiar, a ordinii legale și simțământului național maghiar. Ne având curaj amintitul deputat, ca să cețască la înțeles în fața Camerei versurile din chestie, s'a silit, ca acele pe alte căi să ajungă în ziarul Camerei.

Dar deoarece-ce și în mijlocul unor astfel de revolte sufletești trebuie să cinstim această garanție constituțională adecă respectarea dreptului de imunitate, ca o trebuință a parlamentului și ca un interes iminent al sistemului reprezentativ, în urma acestora a trebuit să stabilim vătămarea dreptului de imunitate.

Comisia însă nu a fost în acea poziție, ca din fasiunile de până-acum să stabilească, că dintre deputați cari au luat parte în acel tumult, în ce măsură a vătămat fie-care dintre ei dreptul de imunitate, mai departe comisia nu a fost în stare de a stabili, că oare-care dintre deputații acuzați a fost acela, care l'a silit pe deputatul Vaida de a se îndepărta din Cameră. Pe baza acestora comisia de imunitate propune:

să declare Camera, că în cazul de față s'a vătămat dreptul de imunitate al deputatului Dr. Alexandru Vaida-Voevod, deoarece-ce a fost împiedecat în libertatea dreptului său de membru al legislațiunii,

dar având în vedere, că acest eveniment regretabil a fost o urmare a indignării aceleia, pe care a cauzat-o numitul deputat, nedând o astfel de satisfacție parlamentului, indicând în ziarul Camerei un astfel de versuri, mai departe luând în considerare, că nu s'a putut stabili în decursul cercetărilor, că oarecine și în ce măsură au vătămat dreptul de imunitate al deputatului Vaida, facem propunerea, ca on. Cameră să treacă la ordinea zilei asupra chestiunii acesteia.

Dr. Hédervári Lehel.
Malatinszky György.

Alegerile pentru congregații.

Rugăm a ni-se trimite numai decât rapoarte despre alegerile pentru congregații.

Din comitatul Sibiu.

Comitetul municipal al comitatului Sibiu a hotărât, ca alegerile pentru întregirea locurilor, cari devin vacante în congregație, să se facă în ziua de 25 Noiembrie st. n.

Ne adresăm cu încredere și cu cele mai bune nădejdi bravilor alegători din comitatul Sibiului aducându-le aminte de datoria de a-și da votul numai pentru bărbați probați întru apărarea drepturilor noastre.

Din Caraș-Severin.

Luni s'au început alegerile pentru congregație în comitatul Caraș-Severin. Nu avem până acum informații proprii. Ziarele maghiare spun, că din 68 mandate pentru câte s'au făcut alegeri Luni, au

ieșit învingători candidații oficiali maghiari. Intre nouă membrii aleși în Lugoj, nu e decât un nationalist român.

Nu ne vine să credem. Cu toate, că trebuia să ne așteptăm la înfrângeri rușinoase în urma organizației noastre insuficiente, în urma indolenței mai mult decât suficiente și mai ales în urma nemai-pomenitelor bașibozucii, cari — în sfârșit — pot să se facă și ele numai față de cei lași și față de acei, cari își uită de sine.

Durere, cuvintele, pe cari le spunem aci, nu sunt de a se referi numai la Caraș-Severin. Răul e — din păcate — cu mult mai întins.

Conflictul dintre președinții Camerei.

Când Dumnezeu vrea să-l bată pe om, îi ia mai înainte mintea.

Proverbul acesta, cam drastic, par' că e pe aproape de a se confirma încă odată prin pierderea cumpătului ce se dă tot mai mult pe față în tabăra coaliției, ca o urmare a obstrucției croate.

Li-s'a urât celor din coaliție de atâtea «visoki sabore!» și pentru a scăpa de accentele neplăcute, sunt gata pe aci să dea — un regat. Fie chiar și regatul lor, ori mai corect această țară, pe care o consideră ca fiind a lor și numai a lor. Iar dacă n'ar voi să-și dea gata regatul pe dea 'ntregul, ori de n'ar voi să mărturisască acest lucru, sunt totuși hotărâți și nu fac taină din această hotărâre, de-a răsturna dreptul și legea, cari trebuie să fie temelile așezămintelor țării.

Față cu obstrucția croată s'a întărit tot mai mult în sufletele deputaților din coaliție gândul, că trebuie să se nesocotească regulamentul Camerei și să se facă ori-ce nelegiuire pentru a se ajunge la rezultatul înfrângerii obstrucției croate.

E o dovadă de tărie din partea Croaților și un succes, că au putut să-i împingă pe îngâmfășii potrivnici spre apucături atât de desperate.

Se pare, că partidele din coaliție și mai ales partidul patruzecișioptist a adus și oare-cari hotărâri cu privire la procedura ce ar fi să o urmeze întru a înfrânge obstrucția croată.

Vicepreședinții Camerei Rakovszky și Návay, înotând în apele aceluiași tendințe s'au arătat a fi de acord cu partizanii lor și după ce tot ei aplicaseră mai înainte regulamentul așa, că le acordau Croaților cuvântul în limba croată și-au adus aminte acum deodată, ca din serin, că nu ar trebui să li-se recunoască acest drept croaților. Și în câteva zile, fiind Justh bolnav, Rakovszky și Návay au și aplicat în acest fel regulamentul. De astfel s'au creat și precedente mult mai avansate, suprimându-li-se croaților cuvântul pe motiv, că președintele nu îi înțelege ce vreau!

Blăjînul Návay a fost eroul acestor suprimări. Justh s'a însănătoșat. S'a prezentat în Cameră și-a ocupat din nou scaunul. Vicepreședinții, guvernul, coaliția stăruiau, ca Justh să procedeze pe căile deschise de vicepreședinții.

Justh n'a voit să se dimită la aceasta. Din contra a spus, că dânsul va observa legea și regulamentul Camerei și față de Croați, că le va da cuvântul în limba croată și în chestiile personale, precum și în chestiile de regulament și că o suprimare a cuvântului se poate admite pe motivul abaterii dela chestie ori în sfârșit pe oarecare motiv expres al regulamentului. Dacă aceasta nu îi place majorității, n'are decât să schimbe legea, să schimbe regulamentul; dar până când aceste sunt în vigoare, trebuie respectate.

Astfel rationează, foarte just, președintele Justh și spune, că mai degrabă e dispus să-și dea dimisia, decât să se bată dela această conduită, care i-se pare singură corectă.

Justh mai dă să se înțeleagă, că mai sunt și alte cai pentru a-i înfrânge pe Croați, cu totul altele decât acele, pe cari le recomandă neastâmpărul și necum-pătul coaliției. Din aluziile lui Justh s'ar putea înțelege, că procedându-se pe căile, la cari se gândește dânsul, s'ar putea ajunge totuși la rezultatul râvnit din partea coaliției și s'ar salva și formele legalității.

Conflictul dintre Justh de o parte și vicepreședinții de altă parte, însoțiti cu guvernul și secundați din partea coaliției a devenit foarte acut. S'au făcut încercări de apropiere; dar fără rezultat și se menține cu multă hotărâre versiunea, că desnodarea va veni prin dimisia președintelui Justh.

De pe câmpie.

Manifestațiile naționale, mai ales la românii noștri de pe Câmpia Ardealului, sunt de tot rare.

Această împrejurare este de a se atribui, nu într-un atît împrejurărilor noastre politice, de tot maștere, cari nu-i vorbă au înrâurirea în deosebi asupra spiritelor timide, ci mai ales indiferentismului național condamnabil, care astăzi — cu durere fie zis — stăpânește aproape întreaga societate de pe câmpie.

Intellectualii nu lucră aproape nimic în cauza națională, pentru că doresc să trăiască în relații bune cu «Măria Sa» și nu vre-au să-l supere. Poporul, abstrăgând dela ceea ce nu îndrăznește și nici nu are școala și capabilitatea de a întreprinde ceva în direcția asta, în cele mai multe cazuri trăiește și lucră pe dijmă la curte.

Sub astfel de împrejurări triste nu-i mirare dacă viața noastră națională nu se manifestează pe nici un teren și în nici o direcție, ci își doarme somnul lin ca de moarte.

Tocmai fiindcă am zis că manifestațiile naționale ale românilor de pe Câmpie sunt rari, nu vreau să trec cu vederea un eveniment național unic în felul său, care — grație aranjatorilor — a reușit splendid atât spre mulțumirea noastră a tuturor cât și mai ales spre admirația străinilor.

La 10 Nov. st. n., a fost introdus dl Alexandru Târnovan de paroch și protop. al Pogăceleii. Solemnitățile introducerii n-au avut numai caracter bisericesc, ci au fost adevărate manifestații naționale. Sufletul acestor manifestații românești a fost Sălișteanul verde ca stejarul dl Niculae Vulc, mare proprietar în Pogăceaua. Domnia lui, în conțelegere cu administratorul interimar al Pogăceleii, nu a întreprins nimic pentru splendida reușită a solemnităților.

În scopul acesta a cutreerat aproape toate comunele aparținătoare protopopiatului Pogăceleii și a recrutat la 70—80 călăreți, cari, înbrăcați în haine de sărbătoare și înpodobiți cu verdețuri și cu pantlici trei-culore și urmați de vre-o 10—12 calese cu preoțimea și intelectualii din tract, precum și o mulțime de dane și domnișoare, în revărsatul zorilor zilei din 10 Novembre, au ieșit întru întâmpinarea nou denumitului protopop la marginea tractului, depărtare cam vre-o 20 km. dela Pogăceaua.

La 8 oare sosește doritul mire, pre care cu cuvinte alese îl salută dl Alexandru Maior parochul Ulieșului, căruia sărbătoritul protopop îi mulțumește pentru speciala cinste ce i-se face din partea intelectualilor și a preoțimeii actuale. De aici apoi pleacă întreg banderul condus de dl Vulc: în frunte merg călăreții cântând cântece naționale; urmează apoi imediat trăsura de gală a dlui Vulc trasă de 4 roibi împodobite cu batiste trase în trei-color românesc. În aceasta ședea dl protopop investit cu toate insigniile protopopcești, iar la dreapta sa avea pe doamna, după aceea urmau celelalte trăsuri, al căror număr s'a mai sporit încă cu vre-o 8, cari însoțeau pe protopopul la noul său locaș.

Drumul acesta până la Pogăceaua a fost un adevărat conduct de triumf. Nu numai pe popor, care nici când nu a mai văzut de aceste pe Câmpie, dar chiar și pe străini i-au pus în uimire splendida reușită a acestei manifestațiuni românești.

Cortegiul acesta impunător, în ordine esemplară, trece apoi prin Sămărtin și Riciu, unde poporul în frunte cu preoții lor aclamă pre șeful lor tractual, dorindu-i succes bun în noul său oficiu. După o călătorie de o oră ajunge conductul la reședința protopopească în Pogăceaua. Aici e întâmpinat protopopul de întreg poporul, staționat pe ambele părți ale drumului, în frunte cu administratorul interimar, care, în cuvinte alese salută pe noul mire în numele femeilor, la care alocuție protopopul mișcat până la lacrimi, răspunde că de-și e înaintat în vrâstă, totuși nu va pregeta ași jertfi puterile spirituale și fizice pentru binele și fericirea poporului din Pogăceaua.

După finirea solemnităților externe, s'a celebrat serviciul divin, la sfârșitul căruia a urmat introducerea oficioasă a dlui Alex. Târnovan de paroch și protopop al Pogăceleii prin dl Nicolae Pop ca esmis consistorial.

După introducerea bisericească a urmat un splendid banchet dat tot de dl Vulc, în cinstea noului protopop. Peste 50 de persoane au luat parte la masă. Firește cu astfel de ocazii de regulă nu lipsesc nici toastele. Șirul îl începe dl Târnovan în onoarea mitropolitului din Blaj, apoi dl Niculae Pop în onoarea noului protopop. Remarc pe cel rostit de dl Vulc pentru limba și legea strămoșească, precum și cel rostit de administratorul interimar al Pogăceleii pentru iubiții noștri deputați din dieta țării.

Astfel a decurs introducerea dlui Alex. Târnovan de paroch și și protopop al Pogăceleii. Nici închipui nu-și poate omul ce impresii bune a făcut aceasta manifestație asupra poporului, care nice când nu au avut de acestea pe Câmpie, iar străinii să miră cum de și românii au fost capabili să aranjeze astfel de solemnități impunătoare. Laudă i-să cuvine deci dlui Vulc care are partea leului în aranjarea lor, cinste și recunoștință neînfricatului Săliștean, care și aici în mijlocul Câmpiei știe lucra pentru mărirea și onoarea poporului din care face parte.

Un preot.

BULETIN PARLAMENTAR

Ședința dela 19 Noemvrie n.

În culoare nu se vorbește, decât de conflictul ce s'a ivit între președintele Justh și vicepreședinții Návay și Rakovszky în chestia regulamentului Camerei.

Declarația lui Justh, că el va da voie deputaților croați să vorbească croaște și în chestie de regulament, (Návay nu le dase voie) a făcut cea mai bună impresie în cercul deputaților croați, dar a stăruit un curent dușmănos lui Justh în partidul poporal și constituțional, cărora aparțin cei doi vicepreședinți.

Ședința de azi se deschide numai la orele 10 și jumătate. Se zice, că în cabinetul președintelui se urmează și azi consfătuiri în scopul de a îndupleca pe Justh să fie mai radical față de croați.

Ședința e prezidiată de Justh. După verificarea procesului-verbal al ședinței de ieri, la articolul IV ia cuvântul Dușan Popovici, care vorbește calm, fără să fie întrerupt sau chemat la ordine.

Budisavlievici ia cuvântul în chestia personală, pentru a răspunde la o întrerupere a deputatului Hódy Gyula (un tip caraghios, tinăr, guraliv și bătăran), care i-a strigat: «Du-te la Belgrad și conspiră acolo!» Budisavlievici recunoaște, că a fost în Belgrad, dar în calitate de gazetar și redactor și numai pentru a informa ziarul său.

Urmează Mazuranici, Lukinici, Supilo,

care e cehmat la ordine, Surmin, Brlici, Babici, Supilo....

Poporalii contra lui Justh.

Rând pe rând iau cuvântul ceilalți croați. Din vreme în vreme, președintele îi chiamă pe oratori la ordine, îndrumându-i să rămână în chestie. Poporalii fac ovațiuni ostentative — croaților!

Sunt împotriva lui Justh, pe care vor să-l scoată din președinție, fiindcă nu vrea să se preteze la planurile guvernului.

În culoare, Rakovszky stă de vorbă cu deputații kossuthiști.

«Noi suntem înțeleși, numai Justh mai face — comedii».

Pe urmă îl caută pe Andrassy și în societatea acestuia și-a celui alt vicepreședinte se retrag în cabinetul lui Andrassy. Când trec Návay, gesticulând cu vioiciune, îi zice lui Andrassy:

«.....și mi-a comunicat o idee minunată..»

Firește, e vorba de înfrângerea obstrucției croate. Cine a comunicat ideea, nu se știe. În ce privește însăș idee se zice, că ar fi: să se dea voie fiecărui președinte să interpreteze regulamentul Camerei după cum lui îi place.

Deoarece însă Justh le stă în cale cu interpretarea lui, s'au hotărât să-i facă neplăceri. Mereu îi întrerupe pe oratorii croați și-l aclamă pe Rakovszky, care intră în sală.

La ora 1 se dă

Pauză.

În pauză, în bufet se urmează discuții infocate. Guvernul trebuie să facă ceva, căci altminteri a căzut! Aceasta e esența discuțiilor.

În ce privește însă acest ce e de făcut, ceva pozitiv nu știe nimeni. Cei «bine informați» afirmă, că guvernul va mai «tolera» obstrucția croată săptămâna aceasta, apoi se va face o schimbare.

Și schimbarea? N'o poate preciza nimeni. Guvernul și președinția nu e de aceeaș părere. Justh nu vrea să dea mână de ajutor la nici un fel de volnicie. Trebuie, prin urmare scos din această funcție. Așa se explică și atitudinea poporalilor, cari ostentativ demonstrează împotriva lui Justh. Vor să-l siliască să abdică.

Articolul V.

După pauză iau cuvântul la articolul IV Grahovaț și Banianin, apoi se face votarea. Articolul IV e primit nemodificat cu «mare» majoritate. În sală sunt abia 59 de deputați, între cari 27 de croați.

La articolul V iau cuvântul Banianin și în când tipă câte un Kossuthist. Justh nu Lukinici. Discuția e liniștită, numai din când ia cuvântul nimănui, nu chiamă pe nimeni la ordine.

Urmează la cuvânt Novoselo, Lorkovici, Lukinici, Pribicevrici, Grahovaț și ceilalți oratori cari au luat cuvântul și la articolul precedent.

Articolul VI.

Ultimul orator la articolul V e Supilo, Articolul se primește fără modificări.

La articolul VI iau cuvântul Mazuranici, Surmin, Lukinici. Discuția se închide. Articolul e primit fără modificări.

Ședința viitoare Miercuri. Se va continua discuția asupra tarifului vamal și se vor desfășura interpelațiile anunțate.

Ședința se ridică la orele 3 d. a.

Impăcare?

Îndată după închiderea ședinței, deputații croați se retrag cu toții în cabinetul președintelui consiliului de ministrii.

E vorba de o împăcare între guvern și croați.

La orele 4, când încheiam ziarul, nu știm încă nimic despre rezultatul conferenței.

Cronica externă.

Persecutarea polonilor în Prusia.

Din Berlin se telegrafiază, că în 3 Dec. st. n. se va începe în Targar, înaintea Curții cu jurați, pertractarea unui proces monstru. Procesul e intentat de procuror, care acuză 9 preoți poloni și un ziarist ca ațâțare în contra legilor. Tot acest tribunal, nu de mult, a judecat pe prepozitul Olzevsky la 1 an și 6 luni închisoare. Această sentință în timpul acela a produs mare neliniște în sânul preoșimii și al poporului.

Procesul cel nou va întârâta și mai mult pe polonii cei despoiați de drepturi.

Duma rusească.

În 18 Nov. st. n. s'a făcut alegerea celor 2 vice-președinți, cari au fost aleși în persoanele prințului Bolcovski și baronul Meyendorf. După aceea s'a făcut alegerea notarilor și a celorlalți oficanți.

În sfârșit președintele dumei a făcut cunoscut, că 246 de deputați l'au rugat în scris, ca să propună dumei, ca țarului să i-se înainteze o adresă în care să se accentueze credința neștrămutată ce o are poporul față de capul statului, adică față de țar.

În chestia aceasta încă nu s'a adus hotărâre.

Președintele Franței în Rusia.

Ziarul „Matin“ e informat din izvoare sigure, că președintele republicii franceze Fallières va merge anul viitor în Rusia. Vizita pe care o va face țarului, va întări legăturile amicale dintre Franța și Rusia.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Martți, 19 Noemvrie n.

— **Hymen.** Colegul nostru de redacție D-l Lucian Bolcaș ne face cunoscută căsătoria sa cu D-șoara Elena Elisabeta Domide, gentila fiică a D-lui protopop Gherasim Domide din Bistrița, care se va oficia Duminecă la 24 Novembre n., în biserică gr. cat. din acest oraș.

Trimitem iubitului coleg și viitoarei sale soții, cele mai călduroase ale noastre urări de bine.

— **O premieră românească.** Citim în tribună, că dl Z. Bârsanu a dat Joi la Brașov o reprezentație reușită în mod splendid atât sub raportul moral, cât și cel material. Joia viitoare dsa va da a doua reprezentație la Brașov și probabil dânsul va da a treia reprezentație, la care se va juca drama «Inviere» în trei acte, opera dlui Z. Bârsanu, având un subiect din viața noastră ardelenescă.

Pizmuim publicul românesc din Brașov pentru fericita ocaziune de a vedea poate premiera celei dintâi piese românești de valoare, care s'a scris la noi și despre noi.

Nu vreau să se facă maghiari. Nu vreau să-și lapede legea nefericiții orfani dela Cernova, acea lege și limbă, pentru care părinții lor au mușcat țărâna rece!

Deci au refuzat cu mândrie ofertele unor familii maghiare cari voiau să-i înfiieze, îmbindu-le pâine, nume și o nouă conștiință »patriotică«.

— **Batjocură.** În foaia medicală „Orvosi Heti Szemle“ No. 46 din incidentul că un cutare Simeon Sohol, din Cenad, a murit

între simptomele turbărei, medicul dr. Korek Iozsef află cu cale ca pe pacientul să-l tituleze de „oláh földész“, și să persifleze rugăciunile alor 3 preoți gr. orientali, și modul cum a fost constrâns pacientul la sărutarea crucii.

Nu au românii răspuns la așa ceva? Nu au oameni de neamul lor, cari le respectază convingerile și cari nu-i batjocoresc primind banii lor? Rău de tot.

— **De-a'e micilor satrapi.** Directorul gimnaziului din Orăștie, care își arogă competența să defigă manualul după care catechetul unit are să propună instrucția religiei, și'a aflat o tovarășă în persoana directoarei școlii de stat pentru fete, care altcum îi este și soție.

Dna directoare nu s'a mulțumit să schimonosească ortografia numelor fetițelor române, (cele scrise cu ortografia germană sau altcum le lasă intacte) a dorit și ea să facă lucru mare, și-a arogat dreptul de a dispune asupra remunerației catechetului unit.

Remunerarea catech.-unit a fost cea mai slabă dintre remunerări. De ani de zile a petiționat la minister pentru ca să fie adusă în proporție cu ale celorlalți catecheți. A petiționat și epitropia școlară, dar referenta epitropiei, dna directoare, aducea totdeauna răspuns negativ în ședințe.

În anul acesta bilanțul substernut este retrimis dela locurile competente cu următoarea observare: Cum vine că: catechetul unit dă chitanță numai despre 30 coroane când sunt asemnate 80 coroane?

Dna directoare se scuză cu aceea că ea nu a putut să descifreze, a fost de părere că și acum numai 30 de coroane are să-i dea domnului Catechet ca până acum.

În decursul anului însă aflând o sumă de 50 de coroane excedent în bilanț, a lăsat să se facă un coteț pentru puii dsale din acea sumă.— N.

— **Petrecerea maghiarilor din București.** Mai zilele trecute foile jidano-maghiare răspândiseră voinicoasa știre, că mai mulți studenți universitari români, cari au luat parte la sărbarea maghiară din București, nevoind să se ridice de pe scaune, când s'a cântat imnul maghiar, ar fi fost svârliți din sala petrecerii.

După-cum desminte chiar colonia maghiară din București știrea aceasta tendențioasă a jupânașilor din Budapesta e o minciună ca și multe altele.

— **O nouă foaie maghiară în România.** Numărul foilor maghiare din România s'a mai înmulțit cu una. Nu de mult un oare-care Németh Ignác, a înființat o foaie beletristică.

Foaia poartă titlul de „Romániai Hirlap“ și are de scop promovarea intereselor culturale și sociale a maghiarilor pripășiți prin România. Lucru foarte ușor, căci asupra lor nu planează ca sabia lui Damocle stafia proceselor de presă.

— **Fabrițius remunerat.** Semioficiosul „Budapesti Tudositó“ aduce știrea, că Fabrițius, — colonelul devenit celebru în urma disolvării parlamentului — a fost numit ca locțiitor de general în postul de curând sistemizat în Presburg. Patrioții sunt cătrâniți foc din cauza aceasta. Ei dar ce să-i faci? Sunt evenimente pe cari nu le poți abate numai cu o flușuratecă zornăire de pintoneni.

— **Di procuror polemisează.** — Eram obiciuniți cu acest fenomen — la tribunale. Dar dl Dr. Adolf Lax, prim-procurorul din comitatul Turoț prinde gust și de polemii în pressă. Procurorului din Turoț îi pare, că apărarea de mai deunăzi în «Neue Freie Presse» nu ar fi fost de ajuns pentru a desculpa șovinismul maghiar și sare și dânsul în foc, declarând tot în «N. Fr. Pr.», că informațiile lui Björnson ar fi neadevărate.

— **Alți „tradatori de patrie“.** Din Pressburg ni se face cunoscut, că procurorul nu a voit să ia asupra sa susținerea acuzării iuriștilor slovaci (gazetele ungrești zic «panslavi») și astfel senatul profesorilor va aduce hotărâre și mai mult decât sigur va judeca cum-va afla de bine și cum va putea, între marginile puterii disciplinare de care dispune. — Conferința profesorilor de altfel, întreagă chestia o făcuse pendentă de procuror. Acuma procurorul nimic nu vrea să știe, deci profesori vor aduce hotărâre și mai mult decât probabil — credem noi — îi va da afară cel puțin dela academia din Pressburg.

Vedem că și la Pressburg începe a se practica metoda întrebuițată destul de des în Cluj. Dovadă cazul celor 3 studenți români, de mai zilele trecute.

— **x Viitor de aur românimea are!** dacă numai dela comercianți români va cumpăra.

Cereți preț-curent românesc dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok No. 163) căci vi-i trimite gratis. În el se află toți articli pentru bucătărie: 1 kgr. cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. Tea aromatică numai cu 3 fl. 25 cr., apoi Ciocoladă efină, Fructe sudice, etc., cu preț redus. Spesele de porto la 5 kgr. el le plătește. Într'un pachet trimite și mai multe mărunțișuri. Cine dorește a cumpăra efin și bine să grăbească. Toți câți au comandat au fost indestuliji!!!

PETRECERI.

— „Secția industrială“ a „Reuniunii economice din Orăștie“ arangează teatru împreună cu joc, Duminecă, în 11/24 Noemvrie 1907 în sala hot. «Transsylvania» din Orăștie.

Program: I. «Dragoste copilărească». Comedie într'un act, de Dr. Iosif Siegescu. II. «Păcală argat». Comedie în două tablouri, dl N. Radulescu-Niger.

Țăranii vor avea joc separat(!)

VARIETĂȚI.

Dragostea — o otravă morală. Prea puțin galant și prea puțin delicat e savantul doctor de psihologie și nervi Fleury. Dânsul nu e de acord cu idealistii, cari susțin, că amorul este o apariție fiziologică; savantul francez afirmă, că îndată-ce amorul ia o formă sentimentală, degenează în apariție pathologică.

O dragoste care întunecă mințile omului, nu poate să fie altceva decât o boală a sufletului omenesc asemănându-i efectul, cu acela al alcoolului, morfinei...

Amorul ar fi deci o beție.

Dar cum secta antialcoolistilor nu o va putea stârpi pe aceia a patimașilor beutori, tot astfel putem să prezicem, că amorezații vremilor viitoare nu vor preferi mai bucuroși plăcerile și sbuciumul sufletească ce îl are amorul, decât teoriile doctorului Fleury.

Dar merge și mai departe savantul francez: Despre amorul orb, în care omul cu desăvârșire își pierde capul, susține, că este cu adevărat o otrăvire, ca și otrăvirea de morfină, ether, sau alcool, otrăvire, care provine în urma faptului, că una și aceeași idee în continuu stăpânește psihicul omului și astfel, pe când otrăvurile amintite distrug organismul pe cale fizică, amorul este o otrăvă morală.

Cine va voi să ridice un monument doctorului Flenry, să nu se adreseze celor amorezați.

Inelul lui Saturn. Gazetele americane fac mare senzație cu articolele despre căderea inelului lui Saturn.

Gazetele publică aceste senzații însoțite de câteva rânduri, în cari se spune, că cele scrise se bazează pe observațiile făcute de astronomii americani.

Referitor la aceste știri profesorul de universitate din Budapesta Kövesligethy Rado a spus următoarele: Căderea inelului lui Saturnus e adevărată, numai cât faptul acesta nu e un lucru nou, ci un fenomen natural întâmplat de câte-va decenii. Inelele lui Saturn constau din mici particule așa zicând tot atâtea stele căzătoare.

Particulele acestea numai în anumită depărtare dela suprafața corpului ceresc, pot rămânea stabile. Inelul lui Saturn e așezat în mare parte sub limita de distanță, unde stabilitatea nu mai e singură și particulele sunt atrase spre însuși Saturn.

În anul 1856 astronomul american Bond a descoperit în partea dinlăuntru a inelului așa numitul «inel negru» care azi se poate vedea așa de bine și de ușor, că ar fi fost imposibil, ca mai înainte să nu-l fi observat, dacă ar fi existat. Acest inel negru probabil e format din acele mici particule, (stele căzătoare) cari cădeau deja pe Saturnus.

Aceia, cari vreau să se intereseze mai mult de chestia aceasta, pot afla mult din cartea lui Darwin: «Mișcarea mării și fenomene înrudite în sistemul solar».

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNULE CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (6)

(Urmare).

Aceiaș zi am și primit pe poștă o cutioară, în care am găsit un mărgăritar strălucitor. Dar nici o vorbă scrisă. De-atunci, în fiecare an am primit în ziua aceea o cutioară de aceasta, cu un mărgăritar în ea, fără să pot, însă, da de urmele trimițătorului. Un specialist mi-a spus, că mărgăritarele sunt rarități și au valoare considerabilă. Uite, te poți convinge și d-ta ce frumoase sunt!

Scoase din buzunar o cutioară, în care se aflau 6 mărgăritare cum nu mai văzusem așa frumoase.

— Povestirea dtale e foarte interesantă! — începu Holmes. — S'a mai întâmplat pe urmă ceva?

— Da, și anume astăzi. De aceea am și venit. Azi dimineață am primit o scrisoare, — uite, e aici.

— Mulțumesc. Dă-mi, te rog, și plicul. Pecetea poștei: Londra, S. W. Datul: 17 Iulie. Hîm! În colț urmele imprimare ale unui deget de bărbat — poate a factorului poștal — hîrtia de cea mai bună calitate, plicul de-asemenea. Omul acesta își alege pe ce scrie. Nici o adresă înăuntru. «Să vii deseară, la orele 7, înaintea teatruului liceului. Dacă nu te încrezi, vino cu doi prieteni. Ți s'a făcut o nedreptate mare, care trebuie reparată. Nu te adresa poliției. Dacă o faci, totul e înzadar. Plicul dtale necunoscut.» — Într'adevăr, un secret mic foarte interesant! Ce-ai de gând să faci, domnișoară Morstan?

— În chestia aceasta am venit să-ți cer sfatul.

— Atunci n'avem, decât să mergem la întâlnire — d-ta și eu și — firește — dl doctor Watson, omul cel mai potrivit. Scrisoarea pomenește de doi prieteni. Am mai muncit împreună, el și eu.

— Dar oare va veni cu noi? — întrebă doșoara Morstan rugător?

— Am să fiu mândru și fericit putând

să-ți fac un serviciu! — i-am răspuns numai decăt.

Sunteți amândoi de-o bunătate rară, ne răspunse ea. — Am dus o viață foarte retrasă și nu am nici un prieten căruia m'aș putea adresa. Va fi destul de timpuriu, dacă voi fi aici la orele 6?

— Să nu vii însă mai târziu! — îi zise Holmes. — Și-acum, încă o întrebare: Scrisoarea aceasta e aceeași cu scrisoare de pe cutioare?

— Convinge-te însuși, domnule Holmes! — și-i întinse vre-o 10 bucățele de hîrtie.

— Ești o clientă-model. Ai o pricepere uimitoare. Îți mulțumesc.»

Holmes întinse hîrtiuțele pe masă și privirea lui ageră, pătrunzătoare le cuprinse de-odată pe toate.

«Scriitorul și-a schimbat scrisoarea, cu excepția epistolei. Uită-te la grecescul E care se zărește pretutindeni și la codițele dela sfârșitul cuvintelor. Aceiaș persoană e, fără îndoială, autorul lor. N'aș vrea să trezesc nădejdi deșarte, domnișoară Morstan, dar — e ceva asemănare între scrisoarea aceasta și cea a tatălui d-tale?

— Nici cea mai mică.

— Mi-am gândit-o. La orele 6 te vom aștepta, dară. Dă-mi voie să țin la mine hîrtiuțele, poate cercetându-le voi descoperi vre-o urmă nouă. Acum avem abia 3 și jumătate. La revedere!

— La revedere» răspunse domnișoara Morstan veselă și punându-și cutioarele în buzunar, ne părăsi. Din fereastră vedeam cum trece strada, pierzându-se apoi în învâlmășeală.

«O față foarte atrăgătoare! — i-am zis lui Holmes, care își reaprinsese ciubucul și întins în fotoliu, fuma ca un turc..

— Așa? — îmi răspunse trăgănat, — nici n'am băgat de seamă.

— Ești într'adevăr un automat, o mașină de comput! — îi strigai nervos. — Sunt momente, când în d-ta nu poți descoperi nici cel mai mic sentiment omenesc.

(Va urma.)

Poșta administrației.

Dlul Mihail P. Moise în V. Cu suma de 12 cor., care am primit azi, sunteți achitat până la 1 Iulie 1908.

Dlul Augustin Pap în S. Pe cum vedeți în fruntea foii, abonamentul pe 1 an e 24 cor. Favoruri nu putem face.

Dlul Popoviciu în v. pens. în O. Adresa dlui Dr. Vlad: Budapesta, IV., Kishid-utca, «Vadászkürt»-szálloda.

Dlul Tullius Seimanu în P. Abonamentul Dvoastră e achitat până la 1 Februarie 1908.

Economie.

Situația în piața de bani.

Știrile sosite din America vestesc din nou, că situația în piața de bani nu s'a ameliorat, ci dimpotrivă s'a înrăutățit. În piețele din vestul Statelor-Unite se constată o ameliorare mică, în cele din Orientul republicii însă situația este din cele mai triste. Viața economică din America în urma lipsei de bani stagnează. O mulțime de întreprinderi industriale au sistat producția, zeci de mii de lucrători au rămas fără pâine. În Canada exportul de grâu stagnează cu desăvârșire, de oare-ce băncile mari nu dau avansele necesari pentru cantitățile destinate exportului.

Guvernorul Californiei a conchemat deputații camerei provinciale la o ședință, în care să desbată mijloacele, cu ajutorul căror s'ar putea înlătura criza financiară.

Sinuciderea prezidentului trustului «Knickerbocker» încă a contribuit la înrăutățirea situației. Prezidentul sinucigaș a suferit în urma crizei, perderi de circa 30 milioane coroane.

Situația tristă din piața de bani a îndemnat camerele noastre de comerț și industrie din provincie ca să ție o consfătuire în care s'au ocupat cu mijloacele de salvare.

În această conferință s'a hotărât, ca ministrul ungar de finanțe să fie rugat a influența, ca băncile mari din Budapesta, la cari statul are depozite mai mari, să reescompteze și pe viitor cambiile institutelor de credit și economii din provincie, fără ca se urce etafonul de interese.

Camerele de comerț, cer ca să se facă posibilă înființarea asociațiilor băncilor mari din provincie în anumite orașe centrale, la cari apoi guvernul să depună spre fructificare din banii statului sumele necesare pentru alimentarea institutelor bănești din provincie.

Conferența a hotărât și aceea, ca guvernul să fie rugat a face tot posibilul, ca lipsa de vagoane să înceteze, de oare-ce această împrejurare încă contribuie în mod foarte simțitor la înrăutățirea situației triste din piața de bani.

Despăgubirea proprietarilor din România. Știm, că țărani din România cu prilejul răscoalei de astă primăvară împotriva proprietarilor și arendașilor au aprins o mulțime de curți boerești. Focul a mistuit cantități mari de cereale și nutreț. O mulțime de proprietari și arendași au suferit pagube foarte simțitoare. Aceștia au cerut dela stat despăgubire pentru perderi.

Acum, după-cum scriu ziarele semi-oficiale din București, chestia despăgubirii stă astfel:

Statul nu este dator să despăgubească pe nimeni de daunele suferite în asemenea ocaziuni. În realitate este vorba să se alcătuiască o comisiune, care să evalueze pagubele reale, suferite de fiecare proprietar sau arendaș. În urma acestor evaluări se va face o lege pentru ajutorarea dăunaților. Aceste ajutoare se vor acorda cât vor permite finanțele statului și numai acelor cari sunt în imposibilitate de a-și reface gospodăria. Imprumuturile contractate de proprietari sau arendași la Banca Națională, prin mijlocirea ministerului de finanțe, vor rămâne în ființă și exclusiv în sarcina acelor, cari le-au contractat.

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale a fost azi liniștită. Cerealele și-au menținut prețurile, circulația însă în urma rezervei producătorilor a fost foarte restrânsă.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.)	frum.	25 cor.	40 fil.
" " " " " "	mijl.	25 " "	10 " "
" " " " " "	slab	23 " "	90 " "
Secară, " " " "	dela	22:30 —	22:75
Orz, " " " "	" "	15:70 —	16:10
Cucuruz " " " "	" "	14:70 —	14:90
Ovăș " " " "	" "	16:— —	16:80
Rapiță " " " "	" "	34:50 —	36:—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	146 cor.	—	147 cor.
Slănină	118 "	—	121 "
Cartofi	3:80 "	—	5:30 "

Spirit dela 60:— cor. — 61:—

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)

Bătrâni	— — —	fileri kilogramu.
Tineri	130—132 "	" "

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

INSTITUT TECHN. DE EDITURĂ IOSIF KEIL BUDAPEST, VI., VÖRÖSMARTY-UTCA 57.

Ori-ce colecții de mostre și cărți didactice pentru tehnică se trimit grabnic și liber de porto. — Cheque-conto Nr. 9076 la Cassa de păstrare a poștelor reg. ung.

Prea Stimat Domnule!

Ne luăm voia a Vă îndrepta binevoitor atențiunea asupra marelui asortiment de colecții de planuri și desene pentru arhitectură și industria de artă, observând că aceste colecții se bucură de un bun renume pretutindeni, așa că între ori-ce împrejurări ele vor fi corespunzătoare și trebuințelor D-Voastră. Prețurile sunt minimale, iar special pentru România ele sunt fixate în țifra medie cu 10 procente mai ieftin decât de fapt costă aici, iar asta pentru a rebonifica comandatorilor noștri speșele pentru vamă.

Toate colecțiile și opurile le trimitem francat, anticipându-se prețul pentru ele cu mandat postal; ori-ce colecție ce n'ar conveni, se poate trimite francat înapoi, iar noi din a noastră parte returnăm costul lor fără nici o detragere.

Cu deosebită stimă: **INSTITUT TECHNIC DE EDITURĂ (IOSIF KEIL)**

Nou!

Mășăritul modern pentru fabricarea de mobile.

O prețioasă colecție de planuri și modele de mobile pentru ori-ce casă burgheză, și anume mobile pentru: dormitorii, refectorii, cameră pentru domni, salon, biou, (cabinet de lucru), anti-sambă, cameră pentru toaletă și bucătărie în măsura 1:10. Prețul întregii colecții constă din 8 fascicule fiecare cu câte 7 tabele 50 Lei.

Mășăritul modern pentru arhitectură.

O colecție valoroasă de planuri și modele despre lucruri moderne din bransa mășăritului pentru arhitectură, ca: porți, uși, ferestre, păreți de sticlă, receptori de vânt etc. în măsura 1:10. Colecția întreagă constă din 8 fascicule à 7 tabele. Prețul colecției este de 50 Lei.

Nou!

IOSIF KEIL

Nou!

Mobile simple moderne în ori-ce stil.

Ediția II.

Ediția II.

O colecție de planuri și modele de mobile moderne necesare în casa unui burghez, ca mobile pentru odă de locuit, camere de mâncare (refectoriu), dormitoriu, odă pentru societate (oaspeți), biou (cabinet de lucru), camere pentru toaletă, anti-sambre, cancelarii (bioururi) și bucătărie etc., în măsura 1:10. Pe fiecare hartă se găsește câte-o cameră întreagă cu schițe de plan. Colecția este lucrată de mai mulți specialiști, și constă din 10 fascicule à o table duble, fiecare per 3 lei bct. Prețul colecției complete: 38 Lei.

Nou!

IOSIF KEIL

Nou!

Lucruri simple moderne pentru magazinuri în ori-ce stil.

Ed. II.

Ed. II.

O colecție prețioasă de planuri și modele pentru lucrări diferite pentru magazinuri, ca ferestre, păreți de sticlă, porți și portaluri, uși, plafonduri de lemn etc. dintre cari pe fiecare hartă se găsește câte 3 obiecte cu planuri și colecția aceasta apare în 10 fascicule, fiecare fascicol cu câte 6 tabele duble mari. — Prețul unui fascicol: 3 Lei 60 b. Colecția completă: 38 Lei.

Nou!

IOSIF KEIL

Nou!

Portaluri și aranjament modern pentru prăvălii.

O colecție completă, în care se cuprind planuri și modele pentru portaluri și diferite aranjamente pentru prăvălii, ca: cofetării (conditorii), sticlării, prăvălii pentru vânzarea de flori, cafele, restaurante, librării etc., etc.

Colecția întreagă constă din 8 fascicule à 6 tabele. Prețul: 50 Lei.

Planuri și detalii pentru zidiri decorative din lemn.

Ed. II.

Ed. II.

O colecție a tuturor zidirilor de lemn, ce le întâlnim în viața practică, precum: ville, filegorii, căsuțe în grădini, verande, balcoane. decorațiuni la canalul pentru scurgerea apei de ploaie de pe streșina caselor, scânduri pendente (acuțate) funii etc. etc. executate simplu. 60 hârți, în mărime de 35 X 46 cm. tipărite pe carton fin. Prețul 45 Lei.

Zidiri moderne din lemn.

De OSKAR HELGE, architect.

Colecție de planuri și modele pentru zidiri și construcții moderne din lemn de tot felul, fașade, schițe de plan, diferite secții și detalii. Opul întreg constă din 5 fascicule à 7 tabele în folio mare.

Prețul per fascicol: 8 Lei. Colecția completă costă: 44 Lei.

Arhitectură de lemn modernă și detalii.

Colecție de lucrări arhitectonice moderne și detalii, precum: ville filegorii, căsuli, pentru grădini, verande, balcoane, decorațiuni la canalul pentru scurgerea apei de ploaie de pe streșina caselor, scânduri pendente (acuțate), funii, etc., etc., simplu executate după măsura 1:10. Opul întreg constă din 5 fascicule à 7 tabele în folio mare.

Prețul per fascicol: 8 Cor. Colecția completă costă: 44 Lei.

Biserici mici, sinagoge și capele.

O colecție de planuri pentru zidirea de biserici mici catolice și evanghelice, sinagoge, capele, capele pe mormânturi (capele de cavouri), morgue, ziduri și porți pentru morminti (cimiterii) după măsura 1:100, în stil de renaissance, gotic, roman și arab.

5 fascicule à 7 Marce. Complect: 44 Lei.

Case mijlocii de prăvălii și de locuit moderne. (Modern.)

O colecție cuprinzătoare de planuri pentru zidiri de case de locuit și prăvălii în mărime mijlocie cu 1, 2, 3 și mai multe vitrine, de case de locuit, zidite de alte case, ori liber, de hoteluri, restaurante, cafele etc., etc. Fașade și secții: 1:100, Schițe de plan: 1:200.

6 fascicule à 7 Marce. Colecția completă: 54 Lei.

Case mici pentru prăvălii și de locuit moderne. (Stil modern.)

O colecție de planuri și modeluri de localuri mici pentru prăvălii și case de locuit (partere ori cu un etagiu), ca: case pentru prăvălii cu 1, 2 vitrine, case de locuit, lipite de alte case ori liber zidite, restaurante, hoteluri, cafele, brutării, apotece, case de locuit cu mici ateliere etc., etc. Fașade și secții: 1:100; Schițe de plan: 1:200.

6 fascicule à 7 Marce. Complect: 54 Lei.

Ville mici moderne și cottage (case dela țară). (Modern.)

O colecție de planuri pentru zidirea de mici ville moderne și cottage din peatră, cărămidă și lemn etc., etc. Fașade și secțiuni: 1:100; Schițe de plan: 1:100.

6 fascicule à 7 Marce. Complect: 54 Lei.

Ville moderne și case dela țară. (Modern.)

O colecție de planuri pentru construirea de ville pentru 1, 2 ori mai multe familii. ville duble etc., etc. Fașade și secțiuni: 1:100; Schițe de plan: 1:200.

6 fascicule à 7 Marce. Complect: 54 Lei.

Case de locuit pentru țărani și muncitori.

executate după planuri de zidire moderne. Fașade și secțiuni: 1:100; Schițe de plan: 1:200.

5 fascicule à 7 Marce. Complect: 44 Lei.

Clădiri de stat și comunale.

O colecție de planuri pentru clădirea de case de magistrat, de poște, de școale mici și mari, spitale, dicasterii, biblioteci, asiluri, de case pentru pompieri, cantine, băi pentru popor etc.

2 fascicule à 7 Marce. Complect: 18 Lei.

Detalii arhitectonice moderne. (In ori-ce stil.)

O colecție de modele pentru ferestre, porți, vestibule, risaliți, pietre fundamentale, și alte lucrări tehnice decorative. Detalii în măsură mai mare.

6 fascicule à 7 Marce. Complect: 54 Lei.

Case mici moderne de locuit și ville. (In ori-ce stil.)

O colecție valoroasă de planuri pentru clădirea simplă, cu gust, de case de locuit ori de prăvălii liber ori intrazidite, de ville, de case locuite pentru muncitori, case țărănești etc., etc. executate după planuri moderne și în ori-ce stil. Ediția după planurile arhitecților și măestrilor de zidit celebri din Austro-Ungaria. Seria I., 96 tabele. Case parterre, supraparterre și cu un etagiu intrazidite și la colț de stradă, fașade, schițe de plan și secții 1:100, cu fașade-detaliu 1:25. Serie II. 96 tabele. Ville parterre, supraparterre și cu un etagiu precum și case de locuit în fașade, secțiuni și schițe de plan: 1:100. Complectă în 2 serii à 96 tabele. Fiecare serie constă din 12 fascicule.

Prețul fiecărei serii: 70 Lei.

Case parterre de locuit clădite după planuri de zidire moderne.

O colecție de planuri pentru zidirea de case parterre de locuit libere ori intrazidite, de case la colțuri de strade în ori-ce stil. Toate planurile sunt desemnate cu fașadă, secțiuni, și schițe de plan: 1:100 și aduc o mulțime de lucruri de amănunț.

Intreaga colecție constă din 90 tabele și costă 50 Lei.

Case de locuit moderne și pentru prăvălii.

O colecție de planuri: Seria II. O colecție de planuri pentru clădirea de case de locuit și pentru prăvălii intrazidite, în ori-ce stil de zidire, de case pentru 2 și mai multe familii (case de închiriat), restaurante, hoteluri, prăvălii cu 2-5 apartamente etc. În fașade, secțiuni și schițe de plan cu detalii în măsura 1:25. Elaborată după planurile arhitecților și măestrilor de zidit celebri din Germania și Austro-Ungaria. Editată de Iosif Keil.

Colecția compl. în 60 tabele costă: 60 Lei.

Carte de mostre pentru diferite lucrări de lăcătare.

O colecție de mostre pentru diferite lucrări apartenente branșei de lăcătare, ca: porți, grilaj, grilaj pe mormânturi, balcoane etc. Ed. de J. cav. Ignatz Ritter și Ludovic Fejer, arhitecți, și Robert Bartek, desemnator, cu sprijinul mai multor măestri lăcătari. Colecția cuprinde 20 fascicule à 1 marcă 80 t.; fiecare fascicolă constă din 10 tabele; 10 fascicule formează o serie, care se vinde și a parte.

2 serii à 100 tabele costă 43 Lei.

Carte de mostre completă pentru tinichigii.

O colecție de planuri practice pentru lucruri de tinichigii, ușor de executat, ca: Urne, cazane de apă, pompe de apă, consol, ferestre de mansardă, turnuri, etc., etc., bine executate, în ori-ce stil obișnuit. Compusă de mai mulți măestri tinichigii din toate părțile Austro-Ungariei și Germaniei. Ed. de Iosif Keil.

Complect în 40 tabele. Costă: 28 Lei.

La comande să se trimită și prețul prin mandat postal. — Opul care nu convine se schimbă pentru altul convenabil.